

Boerderijnummer	5.2.290
Erfnaam	erve Zendman-Smale
Oudste vermelding	1379
Huidig adres	Rijssenseweg 26

Historie boerderij

Deze boerderij werd als "Sending kathe" voor het eerst genoemd in 1379 en werd toen beleend door Godert van Heker. Vervolgens werd het erf, dat ook "Senderkate" of "ten Seende" werd genoemd, beleend door enkele generaties van Coeverden van het Wegdam. Blijkens een arbitrale uitspraak vanwege een erfeniskwestie in 1463 was de familie van Coeverden van 't Wegdam toen de eigenaar.

1379-1382.

Beleend door Godert van Heker.

25-2-1403.

Idem door Reynalt van Covorden, zoon van heer Reynalt, na opdracht door zijn tante Lijsbet van Ghoer.

16-9-1407.

Idem door Wolter van Covorden, zoon van heer Reynalt.

25-5-1416.

Idem door Egbert van Langen na de dood van Lyssbet van Ghoir.

12-11-1463.

Blijkens een "moetzoen" (een arbitrale uitspraak over een erfdelingskwestie) is de fam. van Coeverden van 't Wegdam eigenaar.

De nakinderen van Reinolt van Coeverden verkrijgen o.a. het erve Senst.

1475. Schattingsregister. Senderkate alias Sending kathe. 1 s., bet. 1½ golden r.g.

1601-1602. Verpondingsregister. 5½ mudde landes, giff den 4 gast.

Blijkens het Elsener markeboek lag bij Zendman ook het "Sendinckhekke" dat de toegang tot de es moest afsluiten voor loslopend of uit het broek komend vee. Op de op 11-6-1661 gehouden horting wordt o.m. besloten dat tegen Nijsinksmaat een goete (waterafvoersloot) sal worden gelegd, alsmede dat hecke bij het Sende, vermits aldaer een gemene passagie en hellewech is doorgaande gemaakt worden.

Het oude Smale omstreeks 1947

6-5-1665.

Dr. Joan Strockel, secretaris, als volmacht van Dries Hendertinck en Henricksken, zijn vrouw, en van Thonnis Hendertinck en zijn vrouw Elsken, vestigen ten behoeve van Luycken ten Senden en zijn vrouw Dercksken, beide te Elssen, een rente van 20 caroliguldens, te lossen met 400 caroliguldens.

6-5-1665.

Dr. Joan Strockel, als volmacht, vestigt ten behoeve van Roelof ten Senden en zijn vrouw Hadewich een jaarlijkse rente van 27 caroliguldens, te lossen met 550 caroliguldens.

In 1682 was de Heer Mahonie tot Boekeloo de eigenaar van de boerderij en ook in 1752 behoorde het nog aan die familie.

Ook heeft de Heer van Boekholt vòòr 1749 een hoekjen gront aangegraven met eykebomen of telgen beset groot omtrent 2 spint getaxeert ter waarde van f 5,-.

Bij de veetelling van 1811 bestond de veestapel uit 2 merries, 1 merrieveulen, 34 "hommels" (gesneden rammen) , 22 ooiën, 4 koeien, 3 vaarsen en 5 kalveren.

Rond 1800 en later was de familie ter Horst in Rijssen eigenaar van zowel deze boerderij als van Huisken (Klompjan) (5.3.300). Beide boerderijen tezamen omvatten omstreeks 1830 34 ha grond, terwijl de huurwaarde van Zendman (Smale) 21 gulden bedroeg en van Huisken 15 gulden. Een van de dochters ter Horst trouwde met

de schoenmaker/leerlooier Stokkers, en zij werd de eigenaar van beide boerderijen. Zij vererfde Zendman, dat door toedelingen vanuit de markedeling 56 ha ging omvatten, aan Janna Geertruida Stokkers. De boerderij Huisken, die inclusief de marketoedeling 14 ha groot was geworden, vererfde zij aan zoon Gerrit Stokkers. Deze laatste vererfde het via z'n zoon H.G. Stokkers, aan z'n kleinzoon de dokter Gerhardus Stokkers. Deze ongehuwde dokter erfde van z'n oud-tante ook de boerderij Zendman/Smale en werd dus de eigenaar van 2 boerderijen met in totaal 68 ha grond. Dit hele bezit werd in 1934, na z'n overlijden, geschonken aan de gemeente Rijssen.

De gemeente verkocht later, vooral in de jaren 60, een grote hoeveelheid grond (plm 30 ha), voornamelijk bestaande uit bos- en heidevelden.

De boerderij Smale werd in 1969 met ongeveer 20 ha grond aangekocht door de bewoners, de families Leunk en Overmeen. Anno 2014 is deze boerderij een modern melkveebedrijf waar vanaf 2012 met twee robots wordt gemolken.

Op de hoek van deze boerderij heeft een 8-kantig karnhuis of een rosmolen gestaan, waarin een paard het werktuig moest voorttrekken. Bij een verbouwing van de boerderij in 1938 werd het gebouwtje afgebroken. Ook stond in de nabijheid van deze boerderij nog lang een schaapskooi die door vele toeristen op de gevoelige plaat is vastgelegd.

Begin 80-er jaren is het boerenhuis verbouwd tot woonboerderij.

Bewoners:

► Bewoner van het erf Sendinck omstreeks het begin van de 17^e eeuw was Wilm ten Sende. Van hem zijn 2 zonen bekend: Johan die in 1642 trouwde met Jenken Jansen op de Hos in Holten en Rolef die in 1657 in Deventer huwde met de weduwe Hadewich Derksen uit Epse; dit paar werd in 1665 genoemd in een leenregister van erve Hendertink (5.3.130).

► In het markeboek werd in 1652 als bewoner Luken Sentman genoemd. Hij was getrouwd met een Derckskens en overleed omstreeks 1674. Van het paar zijn 4 kinderen bekend: dochter Efse werd geboren in 1645, Geseken kwam in 1651 en in 1653 werd een kind geboren waarvan de voornaam niet bekend is; zoon Johan (*1656) werd de latere opvolger.

► Na het overlijden van Luken Sentman woonde hier mogelijk tijdelijk nog het paar Hermen en Fenneken ten Sende. Zij kregen op Sendinck 2 kinderen: een in 1676 geboren kind waarvan de naam onbekend is en de in 1677 geboren dochter Jenneken.

► Luken Sentman's zoon Johan Sentman (*1656) trouwde ca. 1688 met een Jenneken NN. Er werden 3 zonen geboren. Zoon Wilm (*1691) trouwde in 1721 met Maria Swaferink op Zwoferink (5.3.010). Dirck werd geboren in 1695 en oudste zoon Lucas werd de opvolger.

► Lucas Sentman (*1689) trouwde in 1733 met Willemijne Swofers (*1704) van Zwoferink. Dit paar kreeg 4 kinderen, allen Sending genoemd: Jenneken (*1734), Jan (*1735), Hendrick (1737-1781) en Jannes (*1741).

Omstreeks 1745 vertrok de familie naar het op markegrond nieuwgebouwde Klein Sendink (5.2.295). Een familieband met de opvolgers op Sendinck is niet aangetoond.

Voorhuis erve Zendman met endskamer en karnhuisje omstreeks 1938

► Opvolger Jan ten Sende was ca. 1732 getrouwd met Jenneken Hulsbeke (*1705), dochter van Berend Hulsbeke te Markelo. Omstreeks 1745 kwamen ze naar Sendinck. Er werden 8 kinderen geboren: Jan (*ca. 1732), Willemken (*ca. 1734) die in 1760 trouwde met de weduwnaar Jan Aalbrink op de Bekker (Hericke 3.3.120), (weer) Jan (*ca. 1738) die in 1772 trouwde met de weduwe Fenneken Rijtmans op Reinds in de Achterhoek (Marckelo 1.3.150), Gerrit (ca. 1740-ca. 1798) die in 1777 trouwde met de in Elsen

wonende Maria Hilderink en op Groot Meulenolk ging boeren (5.2.390), Henderik (*ca.1742), Jenneken (ca.1744-1811) die in 1789 trouwde met de uit Holten afkomstige Hendrik Sandvoort en boerin werd op de Mösker (5.2.340), (nog weer) Jan (*1745) en Berent (*ca. 1736) die de opvolger werd.

► Berent ten Sende (ca. 1736-na 1788) trouwde in 1761 met Jenneken Letink (*1739) dochter van Derk Letink op Leetink in het Elsenerbroek (KoarJan, 5.4.180). Uit het huwelijk werden 5 kinderen geboren, die de achternaam Sendman kregen: Hermina (1764-1827) die in 1791 trouwde met Jan Harmen Scholten van “De Schoolte” (Hericke 3.2.190), Hendrik (1765-1834) die in 1795 trouwde met Mechteld Vrieling van Vrieling (Hericke 3.3.060), Jannes (1766-1812) die ongehuwd bleef, Janna (*1768) die op jeugdige leeftijd overleed en oudste zoon Jan (*1762) die de opvolger werd.

► Jan Sendman (1762-1818) trouwde in 1789 met Mechtelt Worsink (1768-1854) dochter van Berend Worsink op de Worse (Hericke 3.3.130).

Er werd een huwelijkscontract opgemaakt tussen Jan ten Sende en Mechtelt te Worse:

Bruidegoms vader, weduwnaar Berend ten Sende, doet alle mobile en vaste goederen over aan het nieuwe echtpaar, evenals de bouwrij en de saadgewassen. Bruid en bruidegom moeten uitkeren aan Berends andere kinderen ieder f 100,-. Het zijn Jannes, Hendrik en Harmina. Daarenboven nog aan Hendrik f 10,- voor een kleed, aan Harmina f 15,- voor een kleed, de op één na beste koey, 2 paar kussens, een peuluwe en 2 lakens en aan Jannes en Henderik nog een 2-jaarig gusbteest. Vader Berend houdt nog 10 schaapen en krijgt jaarlijks een bedrag van f 10,- tot een sak stuiver. De bruid brengt een som in van f 150,=.

Ook dit paar kreeg 5 kinderen.

Oudste dochter Jenneken (1790-1826) trouwde met Hendrik Boesink, op de boerderij Boesink (5.2.481). Berendina (1797-1811) werd slechts 13 jaar. Berend Jan (1801-1866) trouwde in 1824 met Hendrike Wolters van Wilgerink (5.3.050) en gaan boeren op Effink (5.3.050). Zij kregen in 1825 (waarschijnlijk op Wilgerink) de zoon Jan. Hendrike overleed jong in 1827 in Rijssen; naderhand ging Berend Jan met zijn zoontje bij zijn broer op Effink wonen. Dit zoontje werd later de opvolger op Effink. De nakomeling Berendina (1814-1882) trouwde in 1834 met Gerrit Bloemendaal op Schottelink (5.3.210). De zoon Jan (1792-1842) zou de opvolger worden, hij trouwde in 1818 met Geertruida ter Keurst. Kort daarna vertrok dit jonge stel met moeder Mechtelt naar Effink (5.3.050). Zij ruilden toen met de bewoners van Effink zijnde de familie Gerrit Effink - Maria Rotman.

Boerderij geheel verbouwd tot woning

► Nieuwe bewoners werden Gerrit Effink (1774-1861) en de van Rotman (5.3.330) afkomstige echtgenote Maria Rotman (1779-1819). Het paar was in 1814 getrouwd op Effink het ouderlijk huis van Gerrit. Maria was de weduwe van Gerrits broer Jan. In 1819 kort nadat ze zich op deze boerderij hadden gevestigd overleed Maria al. Gerrit hertrouwde toen in 1823 met Frerikdina Mensink (1784-1862) dochter van Jan Mensink op Mensink. Zowel uit het eerste als uit het tweede huwelijk werden 2 kinderen geboren. Janna (*1816) uit het eerste huwelijk zou de opvolgster worden. Hendrika (1817-1865) trouwde in 1843 met Jan Hendrik Klein Leetink op Wissink (5.3.120).

De kinderen uit het tweede huwelijk waren Maria (1824-1861) die ongehuwd overleed en Jenneken (1825-1827) die slechts 1 jaar oud werd.

► Janna Effink (1816-1849) trouwde in 1841 met Jan Zeendam (1813-1864), zoon van Gerrit Zeendam uit Enter. Het paar kreeg 4 kinderen. Oudste zoon Mannes trouwde in 1875 met Hendrika Schreurs, weduwe van Hendrik Jan Hoevink op Daalkman in Herike (Hericke 3.3.170). Hij werd raadslid en bracht het tot wethouder. Gerrit Hendrik (1844-1917) trouwde in 1884 met de weduwe Johanna Wibbelink en vertrok naar Rijssen. Gerrit Jan (1846-1896) trouwde in 1874 met Johanna Kruiders op de boerderij de Kruder (5.2.350). Het jongste kind werd levenloos geboren in december 1848 en kort daarna overleed moeder Janna in 1849.

Jan Zeendam trouwde toen in 1852 met Harmina Knopers (1822-1862) dochter van Derk Knopers op De Plegt in Herike (het latere Boskamp/Beltman, Hericke 3.2.060). Uit dit tweede huwelijk van Jan werden nog weer 5 kinderen geboren: Johanna (*1853) die op 17-jarige leeftijd trouwde met Willem Tijink en naar Goor vertrok,

maar slechts 29 jaar werd, Hendrika (1854-1858) die maar 3 jaar werd, Fredrik Jan (1857-1859) die 2 jaar werd, Hendrikus (1859-1860) die nog geen jaar werd en Hendrika (1862-1864) die ruim anderhalf jaar werd. Toen in de jaren 1871-1875 de zoons Mannes en Gerrit Jan uit het eerste huwelijk en dochter Johanna uit het tweede huwelijk kort na elkaar trouwden en de zoon Gerrit Hendrik ook vertrok van Zendman kwam er plaats voor nieuwe bewoners.

► Nieuwe bewoner werd toen Jan Reilink (1836-1907) die in 1868 getrouwd was met Janna Smale (1844-1929). Jan was geboren in Bathmen en Janna in Diepenveen. Het paar had een aantal jaren gewoond op Peters in Stokkum en in 1876 kwamen ze naar de boerderij Zendman. Hun oudste 3 kinderen waren geboren in Stokkum. Zoon Jan werd geboren in 1870, hij overleed in 1953. Jan Albert (1871-1942) trouwde in Goor met Mina Hendrika Roelofsen. Egbert Jan (*1875) overleed al in 1877. In Elsen werden nog 2 kinderen geboren: Jan Willem (1878-1953) die trouwde met Alida Everdina Bronninkreef op Arends in het Elsenerbroek (Oarns, 5.4.250) en Egbert Jan (*1888) die trouwde met Gerritdina Kalenkamp uit Wierden en vertrok naar Ambt Delden. Omstreeks 1894 vertrok de familie Reilink-Smale naar Loch-Get in het het Elsenerbroek (5.4.105).

► Na het vertrek van de familie Reilink-Smale kwam de broer van Janna Smale op Zendman wonen. Teunis Smale (1832-1916) was in 1866 getrouwd met Berendina Altena (1841-1917). Het was het tweede huwelijk van Teunis. Uit zijn eerste huwelijk had Teunis een dochter Janna (*1862) die in 1889 met bakker Jan Jansen (5.2.400) was getrouwd. Teunis en Berendina waren beiden geboren in Diepenveen, maar ze trouwden in Ambt-Delden en woonden daar ook de eerste jaren van hun huwelijk. Omstreeks 1873 gingen ze wonen op de boerderij Klein Aalbrink en in 1894 kwamen ze naar deze boerderij. Vanaf toen werd deze boerderij dan ook Smale genoemd. Ze hadden 4 kinderen.

Derk Jan Smale (*1866), Hendrika Smale-Elkink (*1869), Berendina Smale (*1897) en Berendina Smale-Altena (*1841)

De dochter Johanna (1870-1963) was al in 1891 getrouwd met Jan Willem Elkink op de boerderij Koelert (Hericke 3.3.150). Zij zou 15 kinderen krijgen. De 3 zonen kwamen mee naar Smale. Zoon Jan (1872-1951) trouwde met Johanna Fredrika Koordes en vertrok naar Wierden. Hendrik Jan (1874-1937) trouwde met Johanna Grada Welmer van de boerderij Lenfert (5.2.180) en vertrok naderhand naar Weerselo. De oudste zoon Derk Jan (*1866) werd de opvolger.

► Derk Jan Smale (1866-1946) trouwde in 1894 met Hendrika Elkink (1869-1929) de zuster van zijn zwager op Koelert. Uit het huwelijk werd in 1897 de dochter Berendina geboren.

► Berendina Smale (1897-1962) trouwde in 1920 met haar neef Jan Jansen (1893-1980) van de Elsener bakker. Ze kregen 2 dochters. Johanna Hendrina (1923-2003) trouwde in 1944 met Hendrik Sligman van de Wèèver uit het dorp (Dorpsgeschiedenis 1.0.590). Zij gingen later in het Markelose Broek wonen op de boerderij Slagman (Marckelo 1.6.170).

29-8-1932
Tijdens het onweer van Zaterdagochtend werd een koe van den landbouwer Smale te Elsen door de bliksem gedood, terwijl door de hevige windvlagen (die bij sommigen het ergste deden vreezen) eenige boomen werden ontworteld en van het weinige fruit het grootste deel onrijp werd afgeschud. De bui ging vergezeld van een fikse regenbui.

Jan Jansen (*1893), Hendrika Janna Jansen (*1921), Johanna Hendrina Jansen (*1923) en Berendina Jansen-Smale (*1897)

Hendrika Janna trouwde ook met een Hendrik van de Wèèver, maar dan Hendrik Leunk uit Beusbergen (Beusbergen 2.4.210). Zij werd de opvolgster op Smale.

► Hendrika Janna Jansen (1921-2004) trouwde in 1945 met Dirk Hendrik Leunk (1916-1998). Het paar kreeg 5 dochters, Marie (*1948) die in 1969 trouwde met Eppie Smit en kasteleinsvrouw werd in het Wapen van Markelo, Johanna (*1950) die in 1970 trouwde met Theo Haan, waarmee ze jarenlang de Supermarkt Haan, later Kopak had, Gerda (*1959) die in 1983 trouwde met Arie Bussink van Citadel en nu aan de Brummelaarsweg woont, Erna (*1964) die met haar man Richard Bijl in Goor woont en oudste dochter Dini die de opvolgster werd.

► Berendina Maria Leunk (Dini, *1946) trouwde in 1964 met Arend Jan Overmeen (*1944) van Overmeen naast de kerk (Dorpsgeschiedenis 1.0.200). Het stel woonde enkele jaren bij de ouders van Arend Jan in en verhuisde in 1969 naar Smale, waar zij een eigen woonruimte in de boerderij betrokken. Uit het huwelijk werden 3 kinderen geboren. Oudste dochter Marjanne (*1965) werd nog geboren op de boerderij Overmeen; ze is getrouwd met Raphaël Witbreuk en is in Haaksbergen gaan wonen. Annette (*1970) trouwde met de in Laren (Gld) geboren Erwim Eggink. Het stel woonde een aantal jaren in het westen van Nederland waarop het naar Borne verhuisde. De zoon Gert Jan (*1973) werd de opvolger op het melkveebedrijf.

► Gert Jan Overmeen (*1973) trouwde in 2003 met Mirella Lammertink (*1973) dochter van Henk en Jenny Lammertink, die in de Koekoek in Markelo wonen. Ze hebben 2 zoontjes Jesse (*2004) en Colin (*2007). Het jonge gezin woont in het vroegere woongedeelte van de boerderij en Arend Jan en Dini wonen in het voormalige achterhuis.

23-3-1961

Schaapskooi Elsen moet verdwijnen.

De heer J. Voortman (SGP) vroeg in de raad van Rijssen aandacht voor het feit, dat de oude schaapskooi nabij de boerderij De Smale in de buurtschap Elsen, welke in zeer vervallen toestand verkeert.

Deze oude schaapskooi vond spreker zowel uit historisch als toeristisch oogpunt van zeer grote waarde. Spreker gaf in overweging deze schaapskooi, die sinds vele jaren een sieraad van het landschap is geweest, te laten restaureren.

De heer Voortman tekende hierbij aan, dat het belang van deze schaapskooi ook is ingezien door de Provinciale Waterstaat, die met de instandhouding er van zelfs bij verbetering van de provinciale weg rekening heeft gehouden.

Burgemeester Landweer had zich kennelijk al over de toestand van het gebouwtje beraden en er zelfs contact over gehad met de burgemeester van Markelo. Men was tot de conclusie gekomen, dat de vervallen toestand van dien aard was, dat restauratie niet mogelijk zou zijn, zodat de oude schaapskooi gedoemd zou zijn te verdwijnen.